

הלכות יום טוב סימן תק תקא

קיד באור הגולה

(כז) אפלו נשחט מערב-יום טוב. (כח) * (וטוב) (ז) לישנוח קצת (כט) אם יוכל לישנוח באותו דבר (פתיחל מ"ח סימן ע"ד):

תקא עצים האסורים והמתרים ביום טוב, וכו' ז' סעיפים:

א אין מבקעין עצים מן הקורות (א) שעומדות לבנין ולא מקורה שנשברה ביום טוב, (ב) * אפלו אם

א משנה הנקרא
ב פניה ד' לא

שערי השוכה

כאן חלוק השם שגור גם הם מונים מה שצריך להם לצורך חנם, ימים כסוים וקוים
יו"ט אין לישא הכשר פתוחים ויכפו אותם פגשם כרחוב. ע"ש: [ז] לשנוח.

באור הלכה

ואפשר עוד, כשום דרין זה חלוי בטבע הזמן, אם העת הם קאר ויכול
להתקלקל ביום אחד, כדאי מסר למלח כל הכשר עליהי הערמה, לךך
השמיט דין זה: * (וטוב לשנוח וכו'). עין במשנה ברורה מה שכתבנו אודות
הדחה לבשר שאינו נקשר. דרצת הפג-אברתם לתחמיר בזה ביום טוב, שאינו
יכול להערים ולקור טעם דהנה לו לקור מערב-יום טוב וממילא אסור
להריחו גם-כן - דע, דקור מה שהקריש הפג-אברתם לתחמיר בשבת שלא
להריחו, משום דסבירא לה דמה דאימא בפגרא דקשר חי הוי לטלטול משום
דחוי לאומצא לא קאי נק בכשר-עוף דרפף אכל לא בכשר-שור, ולא תרי
דחוי לטלטול⁽²⁹⁾ ודמשום טעם חשני להודי דהוא קרפף אין לאסר, וכמו שכתב בנדע
ביהודה חלק ארז-חיים סימן כז, וממילא כפי מה שפסקי הרבה פוסקים
דקשר חי של שור גם-כן תרי לטלטול משום דחוי לאומצא⁽³⁰⁾, ממילא מתר
להריחו גם-כן, וכמו שכתבו כל זה בתדאי האליה רבה בסימן שח ונדע
ביהודה בסימן כז הנ"ל, ואם-כן הלא דקשר שאינו נקשר גם-כן הוי לטלטול
משום דחוי לאומצא, דאף דהוא אינו נקשר מן הדם וכן החלב ואלא גם-כן
חוי לאכל אומצא, ותניו רק להריח הדם מלמעלה⁽³¹⁾ ולזהר במקום שיש חשש
חלב ומן החושין שדם פגום בהם, כמו שכתב ב"ר יונה דעה סימן סו ע"פ ב,
ומעולם לא שטענו לאחד מן הפוסקים שיאסור דמה דאימא בפגרא דקשר חי
חוי לטלטול משום דחוי לאומצא והוא דקרא בשור נקשר, וחשנם כדרכיבא,
וממילא מתר להריחו גם-כן, ומכל פקום לכהנה ברובא יש להזהר להריח
דקשר עלי-ידי עפ"ם, וכמו שראיתי בכמה אחרונים דאחר דשקלו וטרו בעקר
הדין לחלק על הפג-אברתם, מכל מקום סימו דלבתחלה יש להזהר עלי-ידי
עפ"ם, ודע, דאף לרשת הפג-אברתם שפחמיר להריח, הינו רק לצנן דרצת
כל הפשה, אכל הכשר שרופצה לצרכי יום טוב בודאי מתר להריח ולקור לבלי
עלמא אף נשחט מערב-יום טוב:

* אפלו אם היתה רעועה. או קורה הנרשה דצבידא דפקשה, וכדאיתא
בשפת מ"ג יקא בכשרי סתקא וצבידי דקצעי. דקור חלוי בפלגמא

(כט) אם יוכל לשנוח. ואם אי אפשר לו לשנוח מתר אפלו בלי שניי, ואף-על-גב דהנה יכול לעשות מערב-יום טוב, (מג) משום דבנקור
ליכא שום לתא דמלאכה⁽³²⁾ אלא משום דתקא בעלמא. (ז) וחלק אחרונים דאי אפשר לקור היטב עלי-ידי שניי, יש להחמיר שלא לקור אם
נשחט מערב-יום טוב⁽³³⁾ והנה שהוח לקור מערב-יום טוב, ובמקום דהק יש להקל לצנן יום טוב. דקשר מנקר שהוא ביום שלישי לשחישו, ויש
ואם ישנה אחר יום טוב והנה אסור לאכלו פי אם עלי, כמבאר ב"ר יונה דעה סימן סט ע"פ יבא⁽³⁴⁾, מתר להריחו ביום טוב האילן נראוי
לאכלו; ואף דסרסא זו לצנן חל הוא, אינו עושה רק ששופך עלי מימם⁽³⁵⁾ ומכל מקום ראוי (ג) לכתחלה שיאכלו הקבצים חתיכה
מפגה, ואם אפשר להבית הדתה ער יום טוב שני לא ידחו ביום טוב ראשון. אכל בשבת דאי אפשר לבשל וללכל, אסור⁽³⁶⁾ מע"ה. ועין
לעיל בסימן שכא במשנה ברורה ב"ר יונה דעה סימן קטן כא מה שכתבנו בשם האחרונים, דעל-ידי עפ"ם נבדאי יש להקל להריח⁽³⁷⁾, ואם אי אפשר על-
ידי עפ"ם מתר גם עלי-ידי ישראל⁽³⁸⁾. עוד כתב הפג-אברתם, דאם ארע זה בכשר שאינו נקשר, גם ביום טוב אסור להריחו, משום דביני
דאסור לקור מה שאינו לצנן יום טוב עלי-ידי הערמה שיאמר 'אכל ממנו בזה', כיון דהנה יכול לקורה מבעוד יום וכפ"ל, ממילא לא תרי
לאכלו, ועל-כן הינו כמו בשבת דאסור להריחו. והנה לפי מה שכתבו האחרונים גם בשבת במקום הדק משעם דביני דחוי לטלטול
ממילא מתר להריחו גם-כן, גם בכשר שאינו נקשר אין להחמיר מטעם זה, כמו שבארתי בבאור הלכה. ומכל מקום אם אפשר עלי-ידי
עפ"ם (נ) טוב יותר עלי-ידי עפ"ם, או כשפגח הכשר בכלי, טוב שירחץ דיו עליו עד שיהיה הכשר שרוי במים:

א (א) שעומדות לבנין. ומקצה הם, שאדם מקפיד עליהם ממתח שישבוטן (ב) ומיחד להם מקום⁽³⁹⁾, ואפלו להסמיך מקצה חסם, במקצה
ממתח סרודרבים מוד⁽⁴⁰⁾: (ב) אפלו אם היתה רעועה וכו'. היכול להיות (ג) הנמצא מערב-יום טוב שחשבו ולא אקצה, מכל מקום אסור,

שערי הצינו

(מג) פוסקים: (מג) אכל אם לא היה יכול למלח מערב-יום טוב, כגון שלא היה לו פנאי וכוונה, מתר. ודקא אם דעתו לאכל מהו ביום, אכל שלא
לצנן היום אסור לקרעין ופשיטא למלחן; ובמקום דהפס גדול יש להחיר כמו כמסקנת בסימן הגז ע"פ ו [ח"א]: (מז) ט"ו: (מח) מגר אברתם ושיא:
(מו) ודקא קום אכילה, וכפ"ל לצנן מליחה [דגרו"ו]: (מז) אחרונים, ואף-על-גב דגבי מליחה יש שפתיחין בנה וכפ"ל במשנה ברורה סעיף קטן כג, שאני
התם דחתיכה שצריך לאכל איכא הפגת טעם אם יטלטלו מבעוד יום, ואגבה מסר למלח כל הכשר בהערה, מן סבם הפרי דש שם: (מח) אחרונים:
(מט) פרי הדש: (ז) אחרונים: (מ) פרי חדש, ועין שם שכתב במעשה שלו שארע עליה ימים כבוד [גבן] שחל שבת אחר יום טוב, שפליה הפגים היתה
קום יום טוב גם-כן: (נ) פרי-יגדים. עין שם שכתב מן גם לענין בשר נקשר. וכל-שכן בזה: (ז) ואסור לטלטל אפלו לצנן עפ"ם ומקום [פמ"ג]: (ז) הנה
לדעת רבי שמעון דרף ל צמוד ב, אכל בקורה בראיה שנשברה ביום טוב, אף להחמירין מקצה וטלד ביום טוב גם-כן אסור [טור ור"פ]. ודקא לענין
קורה, אכל לענין בלי שנשבר ביום טוב חסכים הפג-אברתם עפ"ם היתה שלמה מבעוד יום או שהיתה רעועה, חלוי בדין אם מתיירין נולד ביום טוב, וכן
מוכח בבאורי, וכן מוכח מהחמיר שחם לקרן כפ"פ ה, ודקמ"א שם לא הויה עקלי משום דאיל לטעמא בסימן הגז, וכמו שכתבנו במשנה ברורה:

באר היטב

כמו שהחירו במסקנת בסימן הגז ס"ו: ודקא קשנשחטא ביי"ט, ע"ש:
(ז) לשנוח. וכתב עוד מהרי"ל: וחלק אחרונים שצריך נקור גדול אין נראה

משנה ברורה

שנתה וכו'. ומכל מקום דגים, (מג) שהם משבחיין בשמנהין במלח, אסור למלחן ביום טוב (מג) שנתה יכול למלחן מערב-יום טוב ונאין פקלל זה (מז) מה שזוהנין מלח לתוף הפתחת ששמשלין אותן בה, דאין אסור במליחה אלא משום גזרת עבוד או משום דטרנס שלא לצנן יום טוב, מה שאין מן בנה שנותן לתוף ההכשילן. ומיני דגים המתקלקלים בשניהו זמן רב במלח, מתר למלחן ביום טוב אפלו אם קרעין בערב-יום טוב, ודין כמליחת בשר לכל דבר: ו (כז) אפלו נשחט בערב-יום טוב. וכפ"ל לענין מליחה. וכל זה כשפגח הכשר שדעתו לאכלה ביום טוב, אכל שאר בשר אסור לקור ואפלו נשחט ביום טוב, שהרי טורח הוא לצנן חל: (מח) אלא-אם-כן רופצה למלחו מפני שחושש שמא יסרית הכשר, ולמלחו אסור קדם נקור, כמו שכתב ב"ר יונה דעה סימן סה, (מו) בנה מתר לו לקור גם שאר בשר עלי-ידי הערמה, דהינו לאסור שנקר חתיכה אחת לצנן היום, אומר 'חתיכה זו אינה טובה בעיני פלפך רק חתיכה אחרת', ומקורה, וכן כלם. ודקא כשנשחט ביום טוב, (מז) אכל אם נשחטה בערב-יום טוב ונהיה לו פנאי לקורה מבעוד יום, אסור לו לקור ביום טוב רק הכשר שצריך לו לאכלה ביום טוב, שהרי הנקור אינו מפיג טעם הכשר כלל והנה לו לקור קדם יום טוב: (כח) וטוב לשנוח קצת. והינו שנקורנו בקופיין או בקורם. ואף-על-גב דלעיל גבי מליחה אף שנתה יכול למלחו מערב-יום טוב אין צריך שנוי, (מח) התם משום דקשר שניהו הרבה במליחה מפני טעם, מה שאין כן הקא עלי-ידי הנקור אינו מפיג טעם כלל והנה לו לקור מערב-יום טוב:

מילואים הלכות יום טוב סימן תצח המשך מעמוד קודם

ציצית, אין שום מניעה שילבש היום את הבגד בלא הטלת הציצית, שהרי עצם הלבישה אינה אסורה, וגם אינו מבטל בלבישה זו את המצוה שהרי יוכל לקיימה למחרת, מה שאין כן בשחיטה שאם ישחט ביום טוב לא יוכל לקיים את המצוה ביום חול, ואם ימתין עד למחר יוכל לקיים את המצוה, ולכן אין להחשיבו אנטו בקיום המצוה מחמת שרחצה לשחוט דוקא עכשיו, שהרי יוכל להמתין למחר ולשחוט ולכסותו, וכעין זה כתב הגרש"ז אויערבך (מנחת שלמה ביצה ב, א).
הביא הגרש"ז אויערבך (שם) חילוק נוסף [וציין שהוא דחוק מסברא, אך אולי יש להוכיח כן מסתימת הפסוקים] שבציצית הקפידה התורה שישיל ציצית ולא אסרה את לבשת הבגד ללא ציצית, ולכן כשהוא אנטו אין לאסור עליו את הלבישה, מה שאין כן בכיסוי הדם יתכן שהקפידה התורה שלא יהיה דם מגולה, ומצא שמה שהוא שוחט באופן שלאחר מכן לא יוכל לכסות את הדם הרי זה מעשה נגד רצון ה'.

מצות כיסוי הדם שעצם הכיסוי מותר אף ביום טוב, וכשיש לו עפר מוכן הוא יכול לקיים את המצוה, אם כן גם ביום טוב הוא מצווה במצוה זו, ולכן אסור לו לשחוט ולהביא את עצמו למצב שלא יוכל לקיים את המצוה. מה שאין כן ציצית שהמצוה היא לקשור את הציצית בבגד, ובשבת או ביום טוב שיש איסור לקשור את החוטים לא מוטלת עליו מצוה זו, וממילא אינו נחשב מבטל עשה בלבישתו, שהרי עכשיו אינו מצווה בכך. וסיים, שלפי זה אין להתיר ביום חול ללבוש בגד ד' כנפות בלא ציצית למי שאין לו חוטים [ושלא כדברי המג"א המובא לעיל].

הגרי"י קניבסקי (קהלות יעקב מנחות סי' כג ובי"ב סי' י) תירץ, שדוקא בציצית התירו לו מחמת שאנטו, שהרי בין אם ילבש היום את הבגד ובין אם לא ילבשנו לא קיים את המצוה, ומה שיקיים את המצוה מחר כשיטיל ציצית בבגד וילבשנו אינו קשור ללבישתו היום, וכיון שלא אסרה התורה את הלבישה ללא ציצית אלא רק חיובה להטיל

הלכות יום טוב סימן תק תקא המשך מעמוד קודם

שאין בהדחת הבשר משום איסור בורה, מן שאין הדם נחשב כמעורב בבשר, ככל דבר לח המונח על דבר יבש שאינו נחשב כמעורב [ולכן מותר לנגב מאכל מהרטיבות שעליו]. ועוד, שכיון שאף לאחר ההדחה נשאר דם בתוך הבשר, אם כן אינו מברר את הבשר מכל הדם, אלא רק מהדם האסור באכילה, ויתכן שבאופן זה אין חשש בורה [וצ"ע לדעתו מה כונת הפ"ג כמה שכתב שהיתר ההדחה הוא כיון שאוכלו מיד]. וראה מה שכתבנו לעיל (סי' שיח סי' י וסי' שיט סי' כט).

המג"א לדינא שבשר בהמה חי הוא מוקצה, מימ במקום הרחק יש לסמוך על המקולחין.

ובזמננו שאין אוכלים בשר חי כלל, כתב הערוך השלחן (נתיח) שבשר חי הוא מוקצה ואפילו בשר עוף, וכן כתב בשו"ת אגרות משה (אריח ח"ה סי' כב אות ט) שכיון שאין דרך לנטו בשר חי הרי הוא מוקצה. וכן דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"כ פ"א הע' ב) שצ"ע אך אפשר להקל ולטלטל ביום בשר חי, כיון שידוע שבזמננו אין מי שאוכל בשר באומצא, ובמקום אחר (מאור השבת ח"ב מכתב זה אות ב) הביע דעתו שראה שכיום גם בשר עוף הוא מוקצה, אך הואיל ואמרו בגמ' שראוי הוא לאומצא, יש להקל במקום הצורך. וכשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' כט אות ג) הסתפק בדבר זה, וכתב שיש להחמיר לכתחילה. [והוסיף שאם הבשר החי קפוא, דאי שאינו ראוי לאכילה אפילו באומצא, וגם אם ישפיר הריהו בטלול].

סימן תקא

עצים האסורים והמותרים ביום טוב

[משני"ב סי' א]

ומקצה הם¹, שאדם מקפיד עליהם מחמת חשיבותן וקיומן להם מקום², ואפילו להפחיתן מקצה סתם, במקצה מחמת חסרון כוונתו³.

1) ואף שהותר לטלטל מוקצה ביום טוב לצורך אוכל נפש ושמתח יום טוב [כמבואר ברמ"א לקמן (סי' הקט סי' ז)], מימ כתב המשני"ב שם (סי' לא) שלא התירו לאכול או ליהנות מהמוקצה עצמו, ולכן אסור לבקע את הקורות כדי להסיקן תחת תבשילו.

2) תנאי זה שמייוחד לו מקום, מקורו בדברי הגמרא (שבת קכג, א) שכתבה בגדר מוקצה זה שמייוחד לו מקום. ובמשני"ב לעיל (סי' שי' סי' כו) וראה שעה"צ שם (סי' יט) הביא שלדעת הבית מאיר הוא תנאי הכרחי ובלא זה אינו נחשב מקצה מחמת חסרון כוונתו, אכן מדברי המשני"ב שם מבואר שאר האחרונים חולקים בזה ולדעתם אינו תנאי הכרחי, וכן דעת הגרי"ג קרליץ (חוט שני שבת ח"ג פמ"ב סי' א) ששיטת חשו"ע המשני"ב היא שלא כדעת הבית מאיר. מאידך, הגרש"ז אויערבך (בהסכמתו לשבת יצחק ח"א דיני מוקצה) כתב שאין הכרח כלל שהש"ע חולק על הבית מאיר.

ולדעות שאין צורך יחוד מקום, מה שאמרו בגמרא בגדר מוקצה זה שמייוחד לו מקום, ביאר בשו"ת אגרות משה (אריח ח"ה סי' כב אות יב) שלא אמרו כן אלא בגדר סימן שבכך מראה שהוא מקפיד על

מאידך, דעת הגרש"ז אלישיב (שלמי יהודה פ"ח סי' כ) שאם קיימת אפשרות להפשיר את הבשר בשבת, כגון על ידי הנחתו על גבי קדיחה או על ידי שריתו בפתעוץ, אין הבשר מוקצה. ודעת הגרי"ג קרליץ (חוט שני שבת ח"ג פמ"ג סי' א) שכיון שבמבואר ב"יו (סי' ב) שאף על פי שאין דרך לאכול בשר חי מימ אינו נחשב מוקצה כיון שטוף טוף ראוי הוא למאכל, ומאחר שבגמ' מובא שבשר חי ראוי למאכל, אם כן גם בזמננו [למרות שהאנשים יותר מפתקים] לא נשתנה דבר זה, וגם כיום כשיש צורך מיוחד אדם אוכל בשר חי, ולכן גם עכשיו אינו מוקצה.

3) מבואר מדבריו שמוותר להדיח בשבת בשר מן הדם שעליו כדי לאוכלו חי, וכן כתב המשני"ב לעיל (סי' שיח סי' י) בשם המג"א. והוסיף הפמ"ג (שם סי' ה), שההיתר להדיח בשבת הוא כיון שרצוה לאכול עתה מיד.

ולענין מנהג העולם לרחוץ פירות קודם אכילתם, אף שאיסור ברירת פסולת מותר אוכל הוא אף כשבורר על מנת לאכול לאלתר, כתב בשו"ת אגרות משה (אריח ח"א סי' קכד) ליישב את מנהג העולם, שכיון שאין אפשר לקחת את האוכל מותר הפסולת דרך אכילה היא לרחוץ את הפסולת, מותר לעשות כן כדי לאכול לאלתר. ודעת הגרי"ג קרליץ [ראה מה שהבאנו בדעתו לעיל (סי' שיט סי' כט)] שאסור לטוף פירות במים גם כשהוא כדי לאכול לאלתר, ובטעם הדבר שמוותר להדיח את הבשר מהדם שעליו, כתב (חוט שני שבת ח"ב פמ"ב סי' ו)

מילואים

הלכות יום טוב סימן תק תקא

המשך מעמוד קודם

כן צריך היה רבי שמעון להתיר כוה, כיון שלדעתו לא אומרים מינו דאיתקצאי לביין השמשות איתקצאי לכלי יומא נרק באופן שדחאו כידים ואינם ראויים, ביאר הרעקיא (בהנהגותיו לסי' שח סי' א) שאי אפשר לבטל הקצאת חפץ באמצע היום [היינו לשיטת הרמ"א לעיל (סי' תצב סי'ב) שפוסקים כרבי שמעון גם ביום טוב, ומימ מודה הרמ"א שאין מבקעים עצים], תשאר בצריך עיון גדול. החזו"א (א"ח סי' מב סי' טו) ביאר, שכשם שאין אדם יכול להפוך אבן לכלי באמצע היום, כך אינו יכול להפוך מוקצה מחמת חסרון כיוס לכלי.

החפץ אבל אינו תנאי בגדר המוקצה, ולדעת הבית מאיר, כתב הגרש"ז אויערבך (ששי"ב פ"ב הע' ג) שאין צורך שיהיה לו מקום קבוע, אלא כל שמקפיד שלא לשנות את מקומו שלא לצורך, נחשב בכך מוקצה מחמת חסרון כיוס.
3) ובטעם הדבר שרבי שמעון המחזיר במוקצה טחם מימ מחזיר במוקצה מחמת חסרון כיוס, ביאר הגרי"ג קרליץ (שם אות א) על פי לשון רש"י (שבת כג, ב ד"ה חצינא) שמקצה לו בידים, והיינו שרבי שמעון מודה באופן שמקצה את הדבר בידים, וכמו בגרירות וצימוקים.
ואף על פי שרוצה כעת להשתמש בעצים אלו ולבטל הקצאתן, ואם

הלכות יום טוב סימן תקא תקב

המשך מעמוד 230

שאינו שכיח כלל, אך כאן שכבתה האש חרי זה מקרה מצוי ושכיח, ולכן אסרו חכמים מחמת גזירה שמא יסעו אנשים ויקלו אף במכשירי אוכל נפש שהיה אפשר לעשותם מבעוד יום, ובשורת שבת הלוי (ח"ט סי' קכו) כתב, שכיון שכובארי בארצות חיים שמנוגה העולם להחמיר לגבי מי שלא יכל להדליק מבעוד יום, קשה להקל נגד המנהג, ולפיכך אין להקל למי שכבתה האש מתחת תבשילו שיחזור וידליקנה, גם אם אין לו כל אפשרות אחרת לחנום את המאכל.

ולענין פתיחת דלת מקרר ביום טוב, דעת הגר"ש אלישיב (לקט הלכות יום טוב פ"ג הע' יז) שדינו כבשבת, וכשם שבשבת יש להחמיר ולפי דעתו, וראה מה שכתבנו לעיל (סי' רעו סי' טו) שלא לפתחו בשעה שהמנוע אינו פועל, כך יש להחמיר ביום טוב, שכיון שהמנועה מלפתחו בזמן שהמנוע אינו פועל היא מחשש שמא על ידי הפתיחה יתחיל המנוע לפעול מיד, והפעלה זו אינה נחשבת גרמא אלא מעשה בידים, אין חילוק בין שבת ליום טוב לענין זה, מאידך, בשורת אור ציצין (ח"ג פ"ט תשובה א) כתב, שאף שכשבת ראוי להחמיר בדבר מימ ביום טוב מותר לפותחו, שכיון שהשעם לאסור הוא משום בישול הגו שבמנגנון המקרר, אין להחמיר ביום טוב, שהרי הותר לבשל בו לצורך אוכל נפש.

[משניב סי' ד]

וכי עבד אס עבד הוציא, קטר להשתמש בקום.

3) ובטעם הדבר שלא נאסר השימוש באש משום נולד [כדין המבואר בש"ע לעיל (סי' תקא סי'ג), וראה ראב"ד פ"ד מהל' יום טוב ה"א], כתבו המגיד משנה (הל' יום טוב שם) הלבוש (סעיף דה) שאיסור נולד נאסר רק על דבר שמשמשם תהנים מגופו, מה שאין כן אש שאין הנאה ממנה עצמה ואינה משמשת אלא לאפות ולבשל עליה [ראה לחם משנה שם]. והערוך השלחן (סי' ב"א, סי' כ) שאין בשלהבת ממשות, לא יכול לחול עליה איסור נולד, וכתב שלזה התכוין המגיד משנה. והמרכבת המשנה (שם) ביאר, שמין שהשלהבת מתחדשת כל רגע, ומישול המאכל לא נעשה על ידי השלהבת שהוליד אלא על ידי האש שהתחדשה מעצמה לאחר מכן, אין הדבר נחשב כהשתמשות בגולה, מפני שהנולד מאליו מן הנולד אינו נחשב בגולה.

[ביה"ל ד"ה אין]

כן הקפידו האחרונים, שבי"ח תענין יאקבס ואליה נהג.

4) ובטעם הדבר כתב הא"ר (סי' ג), שמבואר בבי"ל לקמן (סוף סי' תקג ד"ה יותר נ"ל) בשם ש"ת הרשב"א שלא נאסר ליהנות ממלאכה שנעשתה באיסור אלא כשבת ולא ביום טוב, וכן כתב השר"ע הרב (סי' א), ולקמן סי' תקג סי'ג), וראה מה שכתבנו בב"ה"ל לקמן (סי' תקג סי' א ד"ה מידות).

מנוה, ואף שיש הסוברים שהולדת אש וכן הדלקת השמול אסורות מדאורייתא, יש לצרף את שיטת בעל העיטור [וראה משניב לקמן (סי' תקי סי' בג), ובש"ע"צ שם (סי' כד)], וכן כתב בשורת שבת הלוי (שם) שיש להקל לומר לנכיר להפעיל כירה חשמלית ובמקרה שהכירה החשמלית שהפעיל בערב יום טוב נתקלקלה, מפני שנחשב כשבת רשבת לצורך גדול [של יום טוב], והוא מכשירי אוכל נפש שאי אפשר לעשותם מבעוד יום, ואף שאפשר להדליק את האש מבעוד יום, ומכשירי אוכל נפש שאפשר לעשותם מבעוד יום הרי אסור לעשותם ביום טוב מן התורה, ביאר הגרי"ג קרליץ (לקט הלכות יום טוב פ"ו הע' יז) שכיון שאין די בכך שיכבדו מבעוד יום אלא צריך להוסיף עצים כדי להמשיך את הבעירה, אין זה נחשב דבר שאפשר לעשותו מבעוד יום, [ובש"ע הרב לעיל (סי' תצה סי'ב) מבואר שהבערת אש אינה נחשבת מכשירי אוכל נפש אלא צורך אוכל נפש, כיון שהאש עצמה מכשלת ומתקנת את המאכל, אכן, כתב הגרש"ז אויערבך (מאורי אש פ"א ד"ה ג), עמ' ט, ובמהדורה החדשה, עמ' ג אות ב] שכונתו היא שהכבירה היא בכלל מכשירי אוכל נפש הנחשבים קצת כאוכל נפש ממש].

וכן להתקשר ביום טוב לרופא לצורך חולה שאין בו סכנה כשנרלקת על ידי כך נודה במרכיזה, דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"ב פ"א הע' כח, נשמת אברהם ח"א סי' זה) שמוותר, כיון שלדעת רוב הפוסקים הולדת אש אינה אסורה אלא מדרבנן, הותר לעבור על שבת לצורך חולה, כמבואר בש"ע לעיל (סי' שכח סי"ז), ועוד, שיתכן שהדלקת הנורה נחשבת לגבי המתקשר כיפטיק רישא דלא נחיא ליה, שהרי אינו מעונין בכך. [ולדעת החזו"א יש לדון בזה משום איסור בתוך].

ולהגביר את החום בכירים חשמליות, דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"ב פ"א הע' פח) שאסור ביום טוב, כיון שגורם בכך שיתלחשו סלילים נוספים, ומוליד בהם אש, ואינו דומה להדלקת הלהבה בכירים של גז שנוחרת, כיון שאינו יוצר אש חדשה אלא רק מגדיל את האש הקיימת, וכן כתב בש"ת אור לציון (שם תשובה א), וכן לגבי מכשירים חשמליים אחרים, כגון מזג ותרנר חימום, דעת הגרי"ג קרליץ (הוט שני יום טוב פ"ב סי' א אות ד) שאסור להגביר את עוצמתם משום שמוליד אש.

2) ואם לא היה באפשרותו להדליק את האש בערב יום טוב, כגון שהיה נמדבר או במאסר, כתב הברכי יוסף (סי' א) שמוותר לו להדליק אש ביום טוב, מאידך, הכף החיים כתב (סי' ב) שיש חולקים חסורים שאין לחלק בדבר, וכל הולדת אש אסורה, מפני שנראה הדבר כמלאכה, וכן כתב בש"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' עט אות א) שאסור.

ובאופן שהאש דלקה בערב החג ובבתה בחג, עצמו, כתב בש"ת מנחת יצחק (שם) שאף הכריז יוסף יהודה שאסור לשרב ולהדליקה גם אם אין באפשרותו לחנום את האוכל, מפני שאף הוא לא התיר אלא במקרה

הלכות יום טוב סימן תקא

היתר רעועה מערביים טוב וקרוכה להשבר, (ג) אבל אם נשברה מערביים טוב, אם אי אפשר להסיקה בלא בקוע (ד) מבקעין ממנה חתיכות גדולות, ולא יבקע לא בקרדם ולא במגל ולא במגרה (ה) אלא בקופיץ (פריש, ספין של קצבים, ניש עושים בו שני ראשין הומה קצת לקרדם, רש"י), יבצע הקצץ שלו (ו) אבל לא בצד הרחב. י"ג מי שאוסר אפלו בקופיץ לפי שאין אנו בקיאים מזה, ולא התיירו (ז) אלא (ב) (א) בססין: ב "עצים גדולים קצת וראויים להסקה בלא בקוע (ח) לא יבקע כלל, (ט) ואפלו לשברם (י) ביד (י) י"ג מי שאוסר: ג י"אין מביאין עצים מן השדה אפלו אם היו (יא) מקנסיין שם מערב, אבל מגבב הוא (ג) (יב) בשדה משלפניו (יג) לוקח מלפניו (כ"י ורמב"ם) ומדליק שם.

ב משנה שם ג שם
הגהה כלשון פתח
רמב"ם קצץ ו
מלכות יום טוב
ד ט"ו בשם ספ"ק
קט"ס חוסמות הן
נראה מדברי רמב"ם
קצץ ד וכן קצבו
שאר פוסקים ו טו
קט"ס אב"ד קראיש
ז משנה דשט"ל
שם. ומהניחן ותיראה ה"א

באר היטב

התייר ע"י שני. ועין בישי"ש פ"ק דביצה. והשו"ז כתב דאין לנו להחמיר גם באחרונים דרך שני, ואין חלוק בזה בין בשוחט בעי"ט או ביי"ט לענין אחרונים טפי מן חלק פנים. ע"כ נראה דבמקום שליש דחוק בבשר ולא היה פנאי לנקר קדם מי"ט שפיר יש לנקר ביי"ט גם האחרונים, עכ"ל. וכ"כ הט"א, ע"ש. אם הבשר הוא ביום השלישי לשהיטתו ואם ילקחה אחר י"ט יהיה אסור לאכלו כי אם צלי, אסור לנקרו ולהדירו ע"י הערמתו שיאמר אבל ממנה פנית, דכשנשחט מיי"ט אסור דהנה לה לנקרו בעי"ט, אבל אם נקרו מיי"ט קטר להדירו ביי"ט הואיל וראוי לאכילה, אבל בשבת נ"ל דאסור, מ"א, ע"ש. ובספר עדות ביוצק סימן א כתב דאפלו בשבת קטר להדירו, ע"ש. ועין בשכנח"ג, ועין במ"א סימן שכא ס"ק ז, ועין באר היטב י"ד סימן טט ס"ק מה משי"ש: (א) בססין. והמקדקדים נהנין לאסר אף בחה"מ ומתקנים פל העצים הקטנים אף לבשל דגים קדם י"ט ששברו יכול לבערו בלא בקוע ואין להקל, אבל במקום שעצים הקרים לא קששו לטרוח וקטר לבקעו דתפסד מבהה הוא, יש"ש. ולשבר ביד אין להחמיר קלל בחה"מ, ט"ו, ע"ש: (ב) ביד. ויש"ש מהיר אפלו להכניסם בחור ולשברם, אבל לא לשברם באבן: (ג) בשדה. ורש"י וי"ח אוקרים בשדה:

שערי תשובה

עבדתי. וקמב פשיטת י"ב מ"ת סימן צב: פטר שלא הפח קדם י"ט יום ב' משפוטת הוא ביי"ט קטר להדירו, בין קראי לבשל בוי"ט לית בה משום חסור, ועין ליל סימן שכא מ"ש בנה:

(א) בססין. עבדתי. ועין במו"ק וקציעה שאף ביי"ט אם עדיף למטר בשול קרנתו כגון בשול דגים רשאי לבקע עם דקות קצת, רק קטר שלא יהיו דקות קטן: עם לא יבקע ויחיד קטר ויעשה צבדו, אלא כל בקעת שעשה ישלף מיד על האש:

דכשנשחט מיי"ט אסור דהנה לה לנקרו בעי"ט, אבל אם נקרו מיי"ט קטר להדירו ביי"ט הואיל וראוי לאכילה, אבל בשבת נ"ל דאסור, מ"א, ע"ש. ובספר עדות ביוצק סימן א כתב דאפלו בשבת קטר להדירו, ע"ש. ועין בשכנח"ג, ועין במ"א סימן שכא ס"ק ז, ועין באר היטב י"ד סימן טט ס"ק מה משי"ש: (א) בססין. והמקדקדים נהנין לאסר אף בחה"מ ומתקנים פל העצים הקטנים אף לבשל דגים קדם י"ט ששברו יכול לבערו בלא בקוע ואין להקל, אבל במקום שעצים הקרים לא קששו לטרוח וקטר לבקעו דתפסד מבהה הוא, יש"ש. ולשבר ביד אין להחמיר קלל בחה"מ, ט"ו, ע"ש: (ב) ביד. ויש"ש מהיר אפלו להכניסם בחור ולשברם, אבל לא לשברם באבן: (ג) בשדה. ורש"י וי"ח אוקרים בשדה:

משנה ברורה

(א) יכול לבערו בלא בקוע. ונאף לבקע בחל-המועד (ב) עצים גדולות שאי אפשר לבשל בהם כמות שהן, פ"ן שאפשר להכין קדם יום-טוב יש להכין קדם יום-טוב, אם לא שלא היה לו מקדמם. אכן במקום שרמיי' עצים קרים והיו הפסד ודבר האבוד אם יבצרו כמות שהן, קטר לחתך אוקם להחיות דקות: (ט) ואפלו לשברם ביד וכו'. דכ"ן שראויים להסקה בלא שביתה, הרי לה בזה גס"פן טרחה שלא לצורך: (י) יש מי שאוסר. וכן (יג) הקפידו פמה אחרונים: ג (יא) מקנסיים שם מבערב. מלשון זה משמע (יג) דאפלו הכיין מבערב אסור, (יד) וטעמא אפשר, משום דהרי צבדא דחל לילף לשדה להביא עצים לביתו. ויש קפרישים משום דמחלף במקפניו, ומפניו אסור משום דמחזי כמגבב לצורך קטר והיו כמעמר, ומשום זה אפלו בנשות-היחיד אסור ללקטן בשמים מספין, וברלקמה: (יב) בשדה משלפניו. הנינו סמוך למקום בשול קרנתו, ולא הרי צבדא דחל, וגם לשעם השני הנ"ל גס"פן שרי, דהדחתו מוכחה עליו שאינו מגבב לצורך קטר. ודעת מהרש"ל והב"ח ושארי אחרונים לאסר לגבב בשדה אפלו באפן זה, דמחזי כמגבב במקום גדולו (טו) פ"ן שהוא בשדה, דתניב משום מעמר: (יג) לוקח מלפניו. רוצה לומר, אפלו בחצר מגבב

משום דעל-כל-פנים בין-השמשות לא היתה שבותה והקוצה בבנין ונאסרה, וטוב אינה נקרת. (ג) ועוד, דהתא נולד, דמעקרא קורה ונתן ככלי, והשקתו עצים בעלמא; ומשום זה לא היתה קרמ"א זאן כמו בסימן תצה דיש מתירים מקצתה, משום דסמך עצמו על מה שמשום שם, דאפלו המקלין לא יצו להקל במקצתה דגולד: (ג) אבל אם וכו'. רוצה לומר, דינה כסתם עצים העומדים להסקה: (ד) מבקעין ממנה וכו'. ואף-על-גב דמכשירין שאפשר לעשות מערביים טוב הוא, (ז) פ"ן דאי אפשר לאפות ולבשל בלא עצים, עשו אוקה בדיכת מלח שפטר על-ידי שניו, וגם זה לא התיירו אלא בתחיתות גדולות (ס) דלאו מלאכה היא אלא צבדא דחל, אבל לא בתחיתות קטנות, דיש בה (י) משום חשש טוחן: (ח) אלא בקופיץ. כדי לעשות שני: (ו) אבל לא בצד הרחב. מפני (ו) שהוא קרדם: (ז) אלא בססין. או לשברו ביד: ב (ח) לא יבקע כלל. רוצה לומר, לא מבקיא (ח) לבקען לתחיתות דקות מאד ויש בה חשש טוחן, אלא אפלו לעשותן תחיתות שאינן דקות גס"פן אסור, פ"ן ש"כול לבשל קרנתו בלא בקוע הרי לה טרחה ביום-טוב שלא לצורך ואסור. (ט) והמקדקדים נהנין לזהר אף בחל-המועד שממקנים כל העצים הקטנים הצריכים לבשול דגים קדם יום-טוב, שברי

שער הציון

(ג) רמב"ם וסמ"ג: (ז) טר"ב, והובא בהג"א: (ס) מנ"אקריהם בשם הפדוק: (י) עין ברא"ש והדרי, והוא כפריש רש"י בשבת דף עד עמוד ב פ"י התיא דקלית סלתי, וכן דעת המאירי שם וכן דעת רבנו יצחק, והובא בשבלי' לטק הלכות יום-טוב. ועין שם בפריש רבנו חננאל. ועין בשבלי' לטק פריש רבנו בנימין שם: (א) רמב"ם: (ב) ט"ו רש"א: (ט) רש"י: (י) רוצה לומר, ואם יתום בחל-המועד לא יתנה נכון לבקע עצים גדולות קצת לעשותן קטנות, דהרי יכול לבשל בה: (יא) פרי' רמב"ם: (יב) אף הרש"ל מקל, בפה אחרונים נהפ"ח והא"ר והח"מ ור"א הספידו ור"א, וראיתו מן החוסקתא דתת: (יג) פרי' מנ"א: (יד) פתבני זאת, משום דכל השעמים שזאמרו בהלכה זו אין מלשבים בל"ף בדברי הרמב"ם שהם דברי המחבר, דלענין רש"י ושארי קפרישים משום דכ"ן שאין משפטר אסור דעתה מזה, לא אמי שפיר מה שהחזיר לגבב מן השדה לצורך הדלקה, וכן טעם צמיר הפוזר ברא"ה וכו' לא קטר כלל ברמב"ם, מלבד שהוא דחוק, דתבאח מן השדה שאין בה חשש עמור קלל גורנין אטו שפא ימצאם מספין ויכנסם? ולגבב גופא בשדה שהוא עצם עמור התיירו ונאף שמתן אוקרים מלשבו דקרנתו מוכחה עליו, והו גס"פן דסין. ועל-כך דקבידא לה להרמב"ם דלא אסור עמור כי אם כשקעמר שיהיו נוחים שם ליבש ותיא גונא, אבל לא כשמשכבן כדי להדליקן חפך, מלחי יותר עדיף בשיטת הרמב"ם לומר שהוא משום עבדא דחל לילף ביום-טוב לשדות להביא עצים לביתו, עין סוף סימן תתי"ג וברש"י ריש פרק המביא, ותיכי מה שלפניו קטר לגבב: ומה שמשום הרמב"ם בסוף חז"ר הן מקצתה, פריש, שחכמים עשו דבר זה למקצתה: ומלשבו בדבריו מה שמתה דהגול מרובה ושי"א על מה שהחזיר הרמב"ם לגבב ממה שלפניו: (טו) והל"י על דעת הר"ן דקבידא לה דמרבא קטר פ"ן שהוא לצורך אכלי' נפש, אלא משום דלפעמים מחזי כמגבב לצורך קטר, ואנחה סבידא להו דלא עדיף קלל מקוצר ושאר מלאכות שקנים ליה שאסור מדינא לקלי עלמא, וכנ"ל בסימן תצה:

(ג) רמב"ם וסמ"ג: (ז) טר"ב, והובא בהג"א: (ס) מנ"אקריהם בשם הפדוק: (י) עין ברא"ש והדרי, והוא כפריש רש"י בשבת דף עד עמוד ב פ"י התיא דקלית סלתי, וכן דעת המאירי שם וכן דעת רבנו יצחק, והובא בשבלי' לטק הלכות יום-טוב. ועין שם בפריש רבנו חננאל. ועין בשבלי' לטק פריש רבנו בנימין שם: (א) רמב"ם: (ב) ט"ו רש"א: (ט) רש"י: (י) רוצה לומר, ואם יתום בחל-המועד לא יתנה נכון לבקע עצים גדולות קצת לעשותן קטנות, דהרי יכול לבשל בה: (יא) פרי' רמב"ם: (יב) אף הרש"ל מקל, בפה אחרונים נהפ"ח והא"ר והח"מ ור"א הספידו ור"א, וראיתו מן החוסקתא דתת: (יג) פרי' מנ"א: (יד) פתבני זאת, משום דכל השעמים שזאמרו בהלכה זו אין מלשבים בל"ף בדברי הרמב"ם שהם דברי המחבר, דלענין רש"י ושארי קפרישים משום דכ"ן שאין משפטר אסור דעתה מזה, לא אמי שפיר מה שהחזיר לגבב מן השדה לצורך הדלקה, וכן טעם צמיר הפוזר ברא"ה וכו' לא קטר כלל ברמב"ם, מלבד שהוא דחוק, דתבאח מן השדה שאין בה חשש עמור קלל גורנין אטו שפא ימצאם מספין ויכנסם? ולגבב גופא בשדה שהוא עצם עמור התיירו ונאף שמתן אוקרים מלשבו דקרנתו מוכחה עליו, והו גס"פן דסין. ועל-כך דקבידא לה להרמב"ם דלא אסור עמור כי אם כשקעמר שיהיו נוחים שם ליבש ותיא גונא, אבל לא כשמשכבן כדי להדליקן חפך, מלחי יותר עדיף בשיטת הרמב"ם לומר שהוא משום עבדא דחל לילף ביום-טוב לשדות להביא עצים לביתו, עין סוף סימן תתי"ג וברש"י ריש פרק המביא, ותיכי מה שלפניו קטר לגבב: ומה שמשום הרמב"ם בסוף חז"ר הן מקצתה, פריש, שחכמים עשו דבר זה למקצתה: ומלשבו בדבריו מה שמתה דהגול מרובה ושי"א על מה שהחזיר הרמב"ם לגבב ממה שלפניו: (טו) והל"י על דעת הר"ן דקבידא לה דמרבא קטר פ"ן שהוא לצורך אכלי' נפש, אלא משום דלפעמים מחזי כמגבב לצורך קטר, ואנחה סבידא להו דלא עדיף קלל מקוצר ושאר מלאכות שקנים ליה שאסור מדינא לקלי עלמא, וכנ"ל בסימן תצה:

הלכות יום טוב סימן תקא

ביאורים ומוספים

לדקדק לחתוך רק בגודל של חתיכות גדולות כשיעור העצים הראויים להסקה בלא ביקוע, וכדלהלן בשו"ע (סי"ב).

[משנ"ב ס"ק ח]

יש להקטין קדם יום טוב, אם לא שלא היה לו מקום⁸.

7) אמנם לענין שאר מכשירי אוכל נפש, כגון לבנות תנור וכיריים ועשיית הסכין, כתב לקמן (סי' תקמ"א) שאם היה בידו לעשותם מערב יום טוב, אסור לעשותם בחול המועד. [אכן, יתכן שביקוע עצים נחשב צורך אוכל נפש יותר מסתם מכשירי אוכל נפש].

8) ולענין ביקוע העצים ביד, כתבו הט"ז (ס"ק ב) והשר"ע הרב (סי"ה) שאין להחמיר כלל, כיון שאינו עושה בכלי בדרך שהוא עושה בחול.

[שעה"צ ס"ק יד]

עין סוף סימן תקי"ט.

9) ולענין להביא עצים בחבל וקופה, שכתב השו"ע שם (סי"א) שאסור לעשות כן, וכתב המשנ"ב שם (ס"ק לז) שבדרך זו אסור להביא גם מהמקומות שמהם מותר להביא עצים, ומשום שעושה בדרך שעושה בחול.

[משנ"ב ס"ק ב]

לא היתה שבויה ותקועה כגנזן ונאסרה, ושוב אינה נקרת⁴ וכו', דאפלו המקלין לא נצו להקל במקצה דג'לד⁵.

4) וכן לענין בלים האסורים מהמת חסרון כיוס שנשברו בשבת וכעת אין מקפיד עליהם, כתב לעיל (סי' שח ס"ק לד) שמ"מ אסורים הם משום מיגו דאיתקצאי בבין השמשות, ולא הילק שבאופן שהיו רעועים מערב שבת יהיו מותרים. מאידך, החזו"א (א"ח סי' מג ס"ק כא) כתב לענין בלים האסורים משום מוקצה מוחמת חסרון כיוס, שאם היו הכלים רעועים מערב שבת, מותרים הם בטלטול אף על פי שהיו אסורים בבין השמשות.

5) והוסיף במשנ"ב שם (ס"ק יז), שאף שיש פוסקים המתירים מוקצה של נילד, ובשבת נוקטים להלכה כמותם, מ"מ רעת הרמ"א שביזם טוב אין להקל כמותם במוקצה של נילד.

[משנ"ב ס"ק ד]

אָבָל לֹא בְּחֵיכּוֹת קְטָנוֹת, דְּיֵשׁ בָּהֶן מְעוֹם חֲשֵׁשׁ טוֹחֵן⁶.

6) מבואר מדרבנן שדוקא חתיכות 'קטנות' אסור שחייב בהם משום טוחן. וכן כתב השו"ע הרב (ק"י"א ס"ק א) שדוקא לבקע חתיכות קטנות מאד אסור, אבל יכול לחתוך חתיכות קטנות שהדרך לבקע כמותן, שכיון שהתירו לו לבקע יכול לבקע ברכו, ואין צריך

הלכות יום טוב סימן תקא

ביאורים ומוספים

שראית השעה צ מרביר רשיי בנגד המגיא, אינה ראייה כלל.

[משנ"ב ס"ק ג]

שעושה בכלי שנגלקת על ידו תשיב כטלטול¹⁴.

14 אמנם, לענין לשבת על גבי מוקצה אף על פי שמשמש בו, כתב לעיל (סי' שח ס"ק פב) שאם אינו מטלטלו ודאי מותר, ואפילו כשמזויר בישיבתו מצדד המגיא להקל. וראה מה שכתבנו שם, ולעיל (סי' שיא ס"ק לב).

[שעה צ ס"ק לב]

יחבאר לקמן בסימן תקו במשנה ברוך¹⁵.

15 שם בשעה צ (ס"ק בב) כתב, שאף על פי שנעשה שבר בלי והוא מוקצה, מותר לכתחילה ליהנות ממנו, ובטעם הרבר כתב המשנ"ב שם (ס"ק ח), שבזמן שהשתמש במוקצה בידים היה בהיתור, ואחר כך כשנהנה מן האש אף בעוד העצים רולקים, הרי זו הנאה הבאה מאליה שמותרת.

[משנ"ב ס"ק כח]

ומנדי שאין לו עצים לצורך תבשילו, דאם לא יכין צבר על כל תשתי¹⁶.

16 ועוד אופן שאינו עובר על כל תשחית, הביא הערוך השלחן (סי' ג) כגון שהכלים אינם שווים יותר מרמי עצים העומדים להסקה.

[שעה צ ס"ק לה]

אם שני נולד בידך שנגמח בידי אדם¹⁷.

17 מבואר בשו"ע שם, שיש מתירים פת שאפה נכרי בשבת מחיטים שלו, וביאר המגיא שלדעתם כיון שראייה הקצאתם להסתלק בידי אדם, אין הישראל מקצה אותם מדעתו ואין בהם אפילו משום נולד. והחזו"א (א"ח סי' מד ס"ק ו) כתב, שלגבי נכרי שעשה כלי שהוא נולד גמור, אין לחלק בין של ישראל לשל נכרי, ולא מועיל בזה גמרו בידי אדם, שהרי עצמות וקליפות הן מוקצה אף שגמרו בידי אדם, אך הוסיף (שם) שיש לדחות ראייה זו, ולחלק בין כלי שנעשה מעצים שדומה לפת ואין זה נולד גמור, לבין עצמות וקליפות, וכתב שצ"ע בזה, ולאחר שהביא את דברי השעה צ כאן כתב שקשה להקל בזה.

[ביה"ל ד"ה הר]

ששעתי הקטים האסח דעתה, אפלו הקינן מתחלה לא מהני¹⁰.

10 אכן, לענין עופר שאינו יכול לרוץ ואינו צריך צידה, שכתב השו"ע לעיל (סי' תצו ס"ח) שאם הוא במקום הקרוב לעיר מותר כיון שרעתו עליו, כתב השעה צ שם (ס"ק מג) שאף במקום רחוק, מ"מ אם הזמינו בפירוש מועילה הזמנתו.

[משנ"ב ס"ק כא]

יצוד, שפא יצלה ויחלשו¹¹.

11 כן הוא לשיטת הרי"ף והרא"ש [שהובאו בביי סי' תקז], וראה בבי"ח שם, אמנם לקמן (סי' תקטו ס"ק ג) כתב כדעת הראשונים החולקים וסוברים שאין חשש זה אלא בפירות שקל לאדם לתלוש אותם מן העץ, ואדם מתאוה לאוכלם, וכן כתב לעיל (סי' שכה ס"ק כב).

[שעה צ ס"ק מ]

ועל כן אפלו להמחירין קקצה ביום טוב, גם כן אסור¹².

12 מבואר מרביריו שלפי הטעם שבל האיסור הוא משום מוקצה, גם כאן יהיה מותר, ואף שלענין פרי שהיה מחובר בערב יום טוב לאילן ונשר ביום טוב, כתב במשנ"ב לקמן (סי' תקטו ס"ק כג) שמוקצה של מחובר אסור אף לדעות שהתירו מוקצה ביום טוב, ובטעם הדבר כתב שם (ס"ק ג) שכיון שלא ליקטן מאתמול מסתמא הסיח דעתו מדון, ואם כן לכאורה גם עצים שנשרו מן האילן היו מחוסרים קצירה ומסתמא נסווח דעתו מהם, כבר ביאר הבית מאיר (כאן ובסי' שיח ס"ב) שדוקא בפירות אומרים שאם לא ליקטם מסתמא הסיח דעתו מהם, משום שאם משאירם על העץ הרי ירקבו, ובהכרח שמשאירם על העץ כדי שיוגמר בישולם, אבל בעצים אין לומר כן, ולפיכך אין זה נחשב כהיחס הדעת.

[שעה צ ס"ק נט]

כל שקאויין לשום קקצה לאו נולד הוא¹³.

13 וכגון ששברי העריבה ראויים לכסות בהם את החבית, ואינם ראויים לצוק לתוכם מקפה (שו"ע שם), ובטעם הדבר ביאר המשנ"ב שם (ס"ק כח), שכיון שהיו מתחילה כלי, לא בטל מהם שם בלי כל זמן שראויים לאיזה מלאכה אפילו אם אינה מלאכתם הראשונה, והחזו"א (א"ח סי' מג ס"ק יד) נשאר בדיון זה בצ"ע, הוסיף,

הלכות יום טוב סימן תקא

קטו באר הגולה

ח משנה ויגמרא שם
ט דברי יוסי שם
כמקרא הקפידים
כמקרא הקפידים
ג [ג] דעת הקפידים
ד מיקרא ודבא שם
ה כמקרא ודבא שם
ו שם ל שם ל
ז יגמרי יהודה ושבת
ח"ה וקכ"ד

היום ביאין מהמבטין שכרשות החד ואפלו היתה מקפת שלא לשם דירה, *ובלבד שיהיה בה (ה) (יד) מסגרת (טו) ותהיה בתוך תהום שבת, ואם חפר (טז) אחת מפל אלו (יז) *הרי הן מקצה: ד' יעלי קנים ועלי גפנים, אף-יעלי פיהם מבטנים בקרפף, (יח) בינו שהרית מסגרת אותם הרי הם כמפוזרין, ואסורים; ואם היום עליהם (יט) פלי כבוד מערבי-יום טוב (כ) הרי אלו מוקנים: ה' יעצים שנשקרו מן האילן ביום טוב (כא) אין מסיקין בהם (עז) לקמן סימן תקז סעיף ב: ו' לפלים (ה) (כב) שנשקרו ביום טוב אין מסיקים בהם מפני (כג) שהם נולד (כד) ואם הסיק בכלים, אסור להפך באש (כה) לאחד שהדלקו במקצת, דאו הרי (כו) שכרי-קלי, אלא-אם-כן ובה עליהם (כז) יעצים מוקנים (הגמיה פ"ב ר"ן פ"ה דביצה), אבל מסיקין (כה) בכלים

באר היטב

(ד) מסגרת, וישש פסק דבמו ט"ו, או מסגרת או בתוך ע' אמה: (ה) שנשקרו, דאסור לטלטלם, ואפלו לשרפם במקומו אסור דמקצה אסור להגות מפני,

באר הלכה

דברי הנהגה ורבי שמעון: הרשב"א ביצה דף לא בפשטה דאין מבקעין את העצים, עין שם: * הרי הן מקצה. עין משנה ברורה בשם יש מקרשים, והוא כפודש רש"י וסיעתו דכל הסוגיא הוא משום דאין דעתו עליה, ולדעתיה אפלו מן השנה אינו אסור רק למאן דאסור מקצה ביום טוב, ונתקן אבותם, אף שמיא פרוש זה בסעיף קטן ט לענין קרפף, מפל פקוס בסעיף קטן ו גפי אין מביאין מן השנה לא פרוש אלא משום עמוד, ולא ניקח לא להומר דבם שם מלי במקצה. ודע, דאם נחלה דבר זה במקצה, אמרין אם הכתם לא נדתיא מקערב להסיקם אין צריך לאלו התנאים, ולא אמרין אין דעתו עליהו רק בסתמא, כן כתב הט"ז (והנהגתו בסעיף קטן ט), ולדבריו מה שכתבו מוקנים מקערב מנין שלא פרוש שהיא אלא לצורך יום טוב, ולדעתיה אינו פרוש, דבמקום שנשקרו חקמים ראשית דעתה, אפלו הכיין מתחלה לא מהני¹¹⁰, ונדאי לא קמו בדעתו, ומצאתי בחסידו משה שגם הוא עמד על דברי הט"ז, עין שם:

משנה ברורה

רק משלפניו לצורך בשול קדרתו עקשו, (טו) אבל לגבב מפל הסצר להנים אסור, (יז) ואין תלוך בין קיסמים קטנים לגדולים: (ד) מסגרת, דקשאין לו מסגרת, (יט) אף-יעלי שמוכנס מבקרוב הרי לה פשטה: (טו) ותהיה בתוך תהום שבת, ומשמע דאפלו בסמוך לעיר נמי צריך מסגרת, והרבה פוסקים חולקין על זה, ולדעתיה פל שהוא סמוך לעיר בתוך שבעים אמה ושיירים לא בעינן מסגרת, ודיכי בעינן מסגרת - משבצים אמה ואילך עד תוך התהום שהוא אלפים אמה, וכן הלכה (אחרונים): (טז) אחת מפל אלו, דהנהגה, שלא היה מוקנים או שחפר מסגרת או חוץ לתהום: (יז) הרי הן מקצה, לפי השעמים שכתבנו לעיל דהיינו קצבא דחל או משום חשש צמור, דין זה הוא לכלי

עלמא, אפלו להפוסקים דמתירין מקצה ביום טוב בעלמא, בנה עשו חכמים דבר זה למקצה, (יט) ויש מפרשים הלכה זו כפשטו, דאם חפר אחד מתנאים הללו, מסתמא אסת דעמה מניה מלאשמושי ביום טוב והוא לא מקצה, ולפי זה למאן דשרי מקצה ביום טוב מותר גם בנה, ולדינא נכון להחמיר: ד' (יח) בינו שהרית מסגרת וכו'. ודעה לוטרי, הכיין שדרכו של רוח לפזר, (כ) לא סמקא ודעתה במה שפנס אותם מערבי-יום טוב, (כא) ואפלו מצא אותן מוקנים אסור משום מקצה: (יט) פלי כבוד מערבי-יום טוב, שלא יפזרו הרוח: (כ) הרי אלו מוקנים, ואפלו (כג) מצאן ביום טוב מפוזרין, מתירין, שגבר הובנו מאתמול, וכל זה פתכנו למאן דמפרש הלכה זו משום מקצה, ולמאן דמפרש הלכה זו משום צמור - טעמא דרש"א, (כז) דחשיבין שמא בשעה שגבא לקח אותם יפזרו הרוח ויבוא ללקטם בנסה, והשמנו עליהם פלי כבוד (כז) ליפא למחש לדיי ושרי, (כט) ולפי זה אם מצא אותן מפוזרין, אסורין ללקטן: ה' (כא) אין מסיקין בהם, דהא הנה מחבר מאתמול והני לה מקצה, (כי) ויוד, שמא יעלה ותלטי¹¹¹, (כס) ואפלו בטלטול אסורין: ו' (כב) שנשקרו, הינו, שנשקרו (כט) כל-כף שאין ראויין לבעין מלאכתן הראשונה, אבל אם ראויין לבעין מלאכתן הראשונה ודעה, שכרי צרכה לבעין לתוכן מקפה (מאכל עב) ושכרי זכוכית לצוק לתוכן שמן], בכלים שלמים הן ומסיקין בהן, ועין לעיל בסימן שח סעיף ו בט"ז (ט) ובאר הלכה שם: (כג) שהם נולד, דמעקרא פלי ותשמיא שכרי-פלי ואסורים בטלטול, (ל) ולכף אסור להסיק בהם, ואפלו אין מטלטלן כלל (לא) אלא שורפן במקומן שמונחין שם גם-כפן אסור, דמעשה הדלקה שעושה בפלי שנולקת עליהו חשיב בטלטול¹¹²: (כד) ואם הסיק וכו', הג"ה זו צריכה להיח אחר תבת 'שלמים' שכדברי המתבר: (כה) לאחד שהדלקו במקצת, ודעה לוטרי, שהדלקו כל-כף עד שאין ראויין לבעין מלאכתן הראשונה, ובג"ל: (כו) שכרי-קלי, אבלא הפך באש, אף שנהנה מן המקצה, (כז) שנחשבל שם מבשילו, לית לן בה, דמקצה מותר בהנאה היכי שהנהגה באה מאליה ואינו עושה מעשה בנינים, והבאר לקמן בסימן תקו במשנה ברורה: (כז) יעצים מוקנים, והבאר לקמן בסימן תקז סעיף ב: (כח) בכלים שלמים, דאף חכמי אינו עומד להפקיה, מפל מקום הלא נקמא לן (ג) דכל הכלים נשלין אפלו שלא לצורך משמילין המיחד לקו, (ל) ומנין שאין לו יעצים לצורך מבשילו, דאם לא-כן עבר על כל תשחית¹¹⁶, ולפעמים אסור להסיק אף בכלים שלמים, בגוף פכודים שלקח עצים (לה) של

שער הציון

(טו) מגדאברקס, ויהביא מספר עצים בודאי שרי, דאפלו מקרפף שאינו מקף לדידה שרי וקדלקשה, וכל-שכן מקערב: ואפשר דבדבר כיון שהוא לפני הבית, סמא משפר ואפלו אין לו מסגרת: (יז) מגדאברקס ושאר פוסקים: (יח) ר"ן: (יט) הט"ז ואלה רבה ונחלת-צבי וביית-מאיר ונמצאתי באלהו וזוטא שגם הוא פתב דדינים אלו מלא ברין אסור מקצה ביום טוב, וגם המגדאברקס, אף דבסעיף קטן ו לא כתב אלא טעמא דעמוד, הלא בסעיף קטן ט פ"ה דעא דקרפף הביא גם זה השעם משום דאסת דעמה, ועין בבאר הלכה: (כ) רש"י: (כא) פוסקים: (כב) רשב"א: (כג) הר"ם בחידושו ור"ן: (כד) ומה שכתב המתבר 'הרי אלו מוקנים, רצה לוטרי, לא אסור בבכנס זה משום מקצה, ולשון כנה יש במשנה ביצה כ"ו עמוד א, עין שם ברש"י בדבור המתחיל 'אין זה מן הפזון: (כה) מן הראה לי פשוט: (כז) פוסקים, ועלי כן אפלו להמירין מקצה ביום טוב, גם-כפן אסור¹¹²: (כח) פוסקים: (כט) כן הוא לדעת המגדאברקס בסימן שח סעיף ו סעיף קטן ט, וכן מוכח ברשב"א בפבדית-הקדש ומאירי בשבת דף קכד, עין שם: (ל) הנהגה, דלפי טאי והבאתי שם בבאר הלכה דעת שארי אחרונים דאפלו בשאינם ראויין למעין מלאכתן, פל שאריין לשום מלאכה לא נולד הוא¹¹³, וקמטעות רש"י שם בדה קכד עמוד ב בדבור המתחיל 'מר סבר, אמרין תכי נמי בענינו דעין לאו בכלל שברים הוא, ועין בבית-מאיר שם שהאר"ך כנה: (ל) רש"י בשבת דף קכד עמוד ב: (לא) מגדאברקס, דבכריי טובעין מחודשי נשכ"א בשבת דף כט, ומה שכתב המגדאברקס דמקצה אסור להגות מפניו כמנהג גמ"פן באפן כנה שמוציק בדינים, וכן הסכים הגר"ז, עין שם בסימן חקט וביית-מאיר בסימן שית סעיף א, ועין רש"י בשבת קכ"ד עמוד ב בדבור המתחיל 'מסיקין, משמע קצת דכל שאינו מוד המקצה ממקומו אף שמוציקו בנינים לית לן בה, אכן מדה כח עמוד ב בגמרא בענינא דקפול משמע פרש"א, וצריך עיון: (לג) רשב"א בחידושו בשבת, ומובא כמגדאברקס ורש"א, ואם מותר להצמיד הקדרה אחר שכבר נשקרו הכלי ונעשה שכרי-קלי, דמתנהגו מן המקצה לכתחלה, ונחבר לקמן בסימן תקו במשנה ברורה¹¹⁴: (לד) מקרא, ודלא כדברי נחמיה, עין שם: (לה) שבת כ"ט ופרוש המגדאברקס לקמן בסימן תקפו סעיף כב, עין שם, ואם העץ היה של צפורים, מלא הדבר אם שוף נולד דדבר שגמרו מידי אדם¹¹⁵, עין בסימן שבת סעיף ד בגמרא אברקס סעיף קטן י, אבל בלאו סברא זו אין להקל, ונולד שוף גם בשל עפרים, כמו שכתב המגדאברקס בסימן תקה סעיף קטן ג, ושם נתברר אם ירצה השם:

